
På väg mot rumsren rasism

En diskursstudie av SD-Kuriren

Alexander Åberg

H11MKAND

Kandidatuppsats i medie- och kommunikationsvetenskap

Stockholms universitet, HT 2011

Handledare: Andreas Widholm

Abstract

Sverigedemokraterna tog plats i Sveriges riksdag i valet 2010. I detta land, där invandring länge tillbaka har varit en naturlig del av samhället och där endast ett invandrarkritiskt parti tidigare suttit i riksdagen har nu ett främlingsfientligt parti tagit plats. Denna uppsats söker att förklara hur texterna i partiets medlemstidning, SD-Kuriren, har förändrats.

Genom att analysera 7 texter från 1988–1994 och 7 texter från 2008–2010 försöker jag att se hur denna förändring tar sig uttryck. Fokus ligger på texter som handlar om invandrare och brott, även om några texter som också tas upp kretsar kring den svenska identiteten. Med hjälp av diskursanalys och teorier från bland andra Norman Fairclough, Laclau och Mouffe samt Stuart Hall försöker att klargöra hur invandrare representeras i SD-Kuriren och ifall denna representation har förändrats och i så fall, hur denna förändring ser ut. Stuart Hall har deltagit i en serie böcker med fokus på kultur och representation där hans kapitel om ”de andra” utgör en viktig del för denna text. Med grunden i socialkonstruktionistisk teori – alltså att världen inte är objektiv utan ständigt skapas och återskapas genom språket – talar Hall om hur representationen av ”de andra” till skillnad från ”oss” leder till en betydelsereduktion. Det är denna betydelsereduktion som framkommer i min uppsats då jag försöker att visa hur Sverigedemokraterna och författarna till olika texter i SD-Kuriren reducerar invandrare till kriminella i ett försök till att skrämja svenskarna och skapa en rädsla för ”de andra”.

I min analys kommer jag fram till att språket i tidningen har förändrats genom åren. Man säger egentligen samma sak som i slutet av 1980-talet: att invandrare är kriminella. Men man säger det på ett annorlunda vis. I äldre texter presenteras ofta åsikter och språket är i högre grad extremt, det förekommer också en högre grad av biologiskt förankrade slutsatser som sedan byts till kulturellt förankrade diton. I nyare texter förekommer ofta statistik och forskning som underlag för författarnas slutsatser. Avslutningsvis försöker jag titta på denna fenomen inte endast lokalt utan även globalt och sätta det i perspektiv tillsammans med de politiska förändringar som äger rum i Europa idag – det finns många främlingsfientliga partier representerade i olika europeiska länders parlament. Dessa partier vinner ständigt ny mark och söker alla att bli ”rumsrena” för att kunna verka i det politiska ”finrummet”. Rasism och främlingsfientlighet utgörs idag inte av skinnskallar i kängor utan istället av välartikulerade politiker i kostym. Vägen mot rumsren rasism kantas av ett flertal strategiska val som många av dessa partier måste göra. Denna uppsats tittar således närmare på ett av dessa val, nämligen reformeringen av språket.

Innehållsförteckning

1. Inledning	
1.1. Den nya rasismen	4
1.2. Tidigare forskning	5
1.3. Syfte	6
2. Teori	6
2.1. Identitetskonstruktion	7
2.2. Politisk kommunikation	9
3. Metod	
3.1. Diskursanalys	10
3.2. Kritisk diskursanalys	10
3.3. Förändring och hegemoni	12
4. Material och urval	
4.1. SD-Kuriren	13
4.2. Texterna som urval	13
5. Analys	
5.1. Texter från 1988–1994: representationen av ”svensken” och Sverige	15
5.2. Invandrare som kriminella	19
5.3. Hotet från invandrarna, lögnen från medierna	22
5.4. Texter från 2008–2010: forskning och statistik	23
5.5. ”Svenskfientligheten” och statistisk representation	24
5.6. Invandrare som ”bovar”, svenskar som ”hjältar”	27
6. Avslutning	
6.1. Förändring och skillnader i texterna	30
6.2. Stabilitet och likheter i texterna	31
6.3. Makt	31
6.4. Vidare forskning	33
6.5. Litteraturförteckning	34

1. Inledning

1.1. Den nya rasismen

Forskaren Teun A. van Dijk har i en studie analyserat rasism i nyhetstexter. Begreppet som används och som också utgör en vital aspekt i denna text är den ”nya rasismen”. van Dijk skriver att den nya rasismen på många sätt skiljer sig från den gamla, som här presenteras i former av slaveri, apartheid, lynchningar och systematisk diskriminering. Den nya rasismen söker att vara demokratisk och respektabel och naturligtvis är det första steget här att förneka att det ens är rasism.¹ van Dijk menar att i den nya rasismen är minoriteter inte biologiskt underlägsna, utan annorlunda. Minoriteter har en annorlunda kultur.² Det är också kulturen som i många fall står som måltavla för främlingsfientliga partier runt om i världen – man säger att man är emot mångkulturalismen.

Till mångas förtret (och mångas glädje) tog Sverigedemokraterna (SD) steget in riksdagen i och med valet 2010. Med 5,7 procent fick partiet stor anledning att fira. Journalister, experter, forskare och många andra ställde sig frågan; hur kunde det hända? I Sverige, som länge präglats av en solidarisk invandringspolitik och en riksdag fri från extrema högerpartier, tågade nu ett främlingsfientligt parti in i riksdagen. I övriga Europa har också främlingsfientliga partier gjort framsteg – Danmark, Norge, Nederländerna, Storbritannien, Finland och flera andra länder har idag främlingsfientliga partier representerade i respektive parlament.³ Hur kommer det sig att de främlingsfientliga partierna vinner så mycket mark runtom i Europa? Olika forskare från olika institutioner söker olika svar. I denna uppsats ligger fokus på texter och särskilt texter som är producerade av partiet, för partiet. Detta för att söka att åskådliggöra eventuella förändringar och sedan sätta dem i perspektiv och i kontrast till hur partiet kan ha förändrats. Faktum är en text på under 100 ord utgör grunden för denna uppsats; ett internt mejl som 2004 skickades ut av dåvarande partisekreterare Torbjörn Kastell, till tre partivänner:

”Man säger inte ’sparka ut svartskallarna’, man säger, till exempel, ’verka för repatriering av etniska främlingar och kriminella eller icke assimilierbara element’; man säger inte att man skall ’hänga landsförrädarna’, man säger att man skall ’utkräva ansvar av de politiker som agerat i uppenbar strid med sitt lands intressen’; man säger inte ’bögarne tillbaka i garderoben’, man säger ’bevara kärnfamiljen’.”⁴

¹ van Dijk, Teun A., *New(s) racism – A discourse analytical approach* artikel hämtad 2011-11-01 från [http://www.discourses.org/OldArticles/New\(s\)%20racism%20-%20A%20discourse%20analytical%20approach.pdf](http://www.discourses.org/OldArticles/New(s)%20racism%20-%20A%20discourse%20analytical%20approach.pdf), s 34

² Ibid

³ Text skriven av okänd författare på www.migrationsinfo.se, hämtad 2011-11-05 från <http://www.migrationsinfo.se/framlingsfientlighet/>

⁴ Ekman, Mikael och Poohl, Daniel: *Ut ur skuggan – En kritisk granskning av Sverigedemokraterna*, Natur & Kultur, Stockholm, 2010, s 218

Detta är ett av flera exempel på hur SD försöker att arbeta mot den allmänna kritiken (att de är rasister) genom att på ett strukturerat och professionaliserat sätt ändra sitt sätt att uttrycka sig på. Resan började dock tidigare, redan 1995 då Mikael Jansson blev partiledare. Han ville förnya partiet och göra så genom att driva bort de ”skinnskallar” som ständigt förknippades med partiet; inte nödvändigtvis för deras åsikter utan snarare för hur de betedde sig.⁵ Han lyckades så pass väl att Jimmie Åkesson menade att Janssons tillträde som partiledare var helt avgörande för att gå med i partiet.⁶ Som student ställs man givetvis inför diverse funderingar kring vilket material som ska få gestalta denna reformering – flygblad, partiprogram, hemsidor, bloggar, debatter eller reklamfilmer? Analyser av samtliga av dessa delar skulle säkerligen generera ett fruktbart resultat men istället för att undersöka partiets externa kommunikation, har jag valt att analysera deras interna kommunikation, nämligen medlemstidningen SD-kuriren.

1.2. Tidigare forskning

Sverigedemokraterna är väl utsatta för analys av forskare från en rad olika institutioner och av granskande journalister. Bland annat har den antirasistiska tidsskriften Expo i årtal granskat Sverigedemokraterna samt andra främlingsfientliga partier och grupper i Sverige. Mikael Ekman och Daniel Pohl, som båda arbetar på Expo, har skrivit boken *Ut ur skuggan – En kritisk granskning av Sverigedemokraterna*. Ekman har också medverkat i skrivandet av böckerna *Sverigedemokraterna – den nationella rörelsen* och *Sverigedemokraterna från insidan*. Samtliga böcker är inte akademiska utan snarare reportageböcker som kartlägger partiet och intervjuar nuvarande och dåvarande medlemmar. På den akademiska fronten har Anders Hellström skrivit *Vi är de goda – den offentliga debatten om Sverigedemokraterna och deras politik*⁷. Hellström är statsvetare och har undersökt partiets roll och position inom den svenska politiken. Till skillnad från många andra hävdar Hellström att partiet inte är något nytt i sig utan att det lånar och radikaliserar politiska begrepp och idéer från andra partier. Det framkommer också att de etablerade partiernas syn på nationalism uppfattas som god, medan Sverigedemokraternas dito uppfattas som någonting ont.⁸

Jenny Kiiskinen och Sigrid Saveljeff har skrivit en doktorsavhandling med fokus på Socialdemokraternas och Moderaternas strategiska bemötande av Sverigedemokraterna. De har använt sig av kvalitativ metod i form av intervjuer med medlemmar från de olika partierna tillsammans med en kvantitativ metod.⁹ Forskarna kom fram till att innehållet i det strategiska bemötandet har ändrats från ignorans (vid 2006) till tendenser till avvikelser för Socialdemokraterna och tendenser till konvergens hos Moderaterna. Vidare visar avhandlingen att invandrarfrågan, som

⁵ Ekman & Pohl, s 149

⁶ Ibid

⁷ Hellström, Anders, utdrag från boken *Vi är de goda: den offentliga debatten om Sverigedemokraterna och deras politik*, Tankekraft Förlag, 2010, hämtad 2011-11-10 från <http://muep.mah.se/handle/2043/11283>

⁸ Ibid

⁹ Kiiskinen, Jenny, Saveljeff, Sigrid: *Att dansa i otakt med väljarna: Socialdemokraternas och Moderaternas strategiska bemötande av Sverigedemokraterna*, Linköping University Electronic Press, 2010, hämtad 2011-12-05 på <http://swepub.kb.se/bib/swepub:oai:DiVA.org:liu-65348?language=en&tab2=abs>

”politiserats” av Sverigedemokraterna, har haft en betydande inverkan på valet av bemötande från de två andra partierna.¹⁰ En annan statsvetare, professor Sören Holmberg, har vid SOM-institutet författat en rapport om Sverigedemokraternas väljare och han kommer fram till att det råder inga större skillnader mellan partiets medlemmar och liknande partiers medlemmar i Europa, de har ofta samma socio-ekonomiska bakgrund – majoriteten är unga, lågutbildade män.¹¹ Skillnaden är att partiet inte har blivit lika framgångsrikt som sina likar i andra länder. Inom medie- och kommunikationsforskningen finns inte några direkta doktors- eller postdoktorsstudier med fokus på Sverigedemokraterna, dock finns det ett flertal forskare som tittat närmare på rasism, till exempel inom nyhetsmedier (bland annat van Dijk som nämndes tidigare).

1.3. Syfte

Syftet med denna uppsats är att bidra med forskning om politisk kommunikation samt att undersöka hur främlingsfientliga texter har förändrats genom åren. Detta ska göras med följande frågeställning:

Hur skapar SD-Kuriren en representation av invandrare och svenskar och ser denna representation annorlunda ut idag jämfört med i början av 1990-talet och i så fall hur?

2. Teori

Stuart Hall med flera medverkar i en serie kring kultur och som en del i den serien har han skrivit en bok som handlar om representation. I serien presenteras vad som bäst kan beskrivas som ”kulturcirkeln”, en modell som består av representation, identitet, produktion, konsumtion och regulation som alla påverkar och påverkas av varandra i en cirkel som utgör kultur.¹² Denna text söker, precis som Hall, att visa hur språket skapar mening. Hall tittar i sin bok närmare på just representation och det är även vad denna text ska göra – nämligen SD-kurirens presentation av invandrare som kriminella och hur detta har förändrats. Särskilt intressant för detta upplägg är Halls text om ”de andra” och hur man skapar en bild av människor som är annorlunda än ”oss”. Hall presenterar flera olika infallsvinklar till representationsteorier men det intressanta för denna uppsats är den konstruktionistiska. Denna närmar sig den sociala karaktären hos språket och att mening inte är något som bara finns, utan något som skapas. Centralt för denna text är representationen av ”de andra” och således blir Halls diskussion kring hur mening skapas i förhållande mellan oppositioner intressant. Mening skapas i skillnader mellan oppositioner¹³ och dessa skillnader finns mellan så kallade binära oppositioner, som till exempel natt och dag, svart och vit eller invandrare och svensk. Hall skriver dock att även om binära oppositioner är ett utmärkt sätt att urskönja den mångfald som

¹⁰ Ibid

¹¹ Holmberg, Sören: *Sverigedemokrater – Vilka är dom och vad vill dom?*, SOM-undersökning från 2006, hämtad 2011-12-01 från <http://www.migrationsinfo.se/framlingsfientlighet/>

¹² Hall, Stuart (red.): *Representation - Cultural representations and signifying practices*, Sage Publications, London, 2003, s 1

¹³ Hall, s 235

finns i världen är det också ett riskmoment. Detta eftersom genom binära oppositioner så reduceras ofta meningsskapandet. Vidare talar Hall om maktförhållanden. Emellan binära oppositioner existerar alltid en oppositions makt över den andra. Till exempel kan man tala om maskulinitetens makt över feminiteten eller vitas makt över svarta. Naturligtvis råder inte ett totalt dominansförhållande emellan dessa men det är viktigt att peka ut att det finns ett förhållande med fokus på makt, där en part ofta har mer makt. Detta gäller även för svenskar och minoriteter (som till exempel invandrare). Vi ska återkomma till diskussionen om makt när vi tar upp Norman Fairclough och hans diskursapparatur men först ska vi klargöra den socialkonstruktionistiska grunden.

Människans vetenskap om världen är subjektiv och producerad. Den upplevda världen skiljer sig från den ”riktiga världen” – vi förstår och uppfattar världen genom tolkning. Dessa tolkningar görs på texter, bilder, konversationer och allt annat som härrör från, i detta fall, politisk kommunikation. Dessa tankar presenterar Louw i sin bok ”The media and political process” som söker att klargöra hur den politiska kommunikationen ser ut samt att visa framväxten till hur politik idag säljs. Jorgensen och Philips presenterar Viven Burrs fyra pelare som binder ihop det ganska spridda socialkonstruktionistiska fältet. Den första pelaren är att vår kunskap om världen inte kan ses som objektiv – verkligheten är oss tillgänglig via kategorier, vår kunskap och våra världsbilder är inte en reflektion av verkligheten ”där ute” utan en produkt. Den andra pelaren visar att våra världsbilder och identiteter kunde ha varit annorlunda och de förändras över tid – de är kontingenta. Den tredje pelaren visar att vårt sätt att uppfatta världen skapas och bibehålls genom sociala processer. Den fjärde och sista pelaren visar att olika sociala världsbilder leder till olika sociala handlingar – det finns ett samband mellan kunskap och social handling.¹⁴

2.1. Identitetskonstruktion

Diskurser är konstitutionerande enligt både Norman Fairclough och Laclau & Mouffe. Diskurser bidrar till att skapa identiteter – vår hela syn på världen påverkas av dem.¹⁵ Även då Fairclough, Laclau & Mouffe alla menar att diskurser är identitetsskapande erbjuder de inte samma begrepp för att analysera en sådan process. Precis som Laclau & Mouffe, ska denna text använda sig av Jacques Lacans teorier om identitetsbildning. Teorin kan sammanfattas på följande sätt; subjektet (människan) är i grunden splittrat och blir aldrig sig självt utan får identitet genom att representeras diskursivt. Därför är identitet en identifikation med en subjektposition i en diskursiv struktur. Diskursivt konstitutioneras identiteten genom ekvivalenskedjor, där tecken sorteras och knyts ihop i kedjor; hur man är och inte är. Det handlar om en relationell organisering – man är något eftersom det finns något som man inte är. Precis som diskurserna så är identiteten föränderlig. Subjektet är också fragmenterat och decentrerat; flera identiteter innehas av subjektet allt eftersom vilka diskurser det ingår i. En given identitet är kontingent, alltså flytande¹⁶. Ett klargörande bör vara på

¹⁴ Winther Jorgensen, M. Philips, L: *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur, Lund, 2000, s 12

¹⁵ Bergström, Göran & Boréus, Kristina: *Textens mening och makt – metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Studentlitteratur, Lund, 2005, s 326

¹⁶ Jorgensen & Philips, s 51

sin plats. Man ska komma ihåg att Laclau & Mouffe, till skillnad från Fairclough, menar att det inte finns något annat förutom diskurser – diskurser är endast konstitutionerande. Jag vänder mig till Faircloughs planhalva och menar att de också är konstitutionerade av andra samhälleliga fenomen. Dock kommer ändå Laclau & Mouffes omarbetning av Lacans identitetsteorier att användas, då Fairclough inte erbjuder en lika god verktygslåda för denna typ av analyser. Nåväl, tillbaka till identitetsbegrepp. Då denna analys söker att klargöra hur diskursen i SD-kuriren skapar identiteter och inte endast identitet bör vi fortsätta med gruppbildning. Laclau & Mouffe menar att i en gruppbildning så åsidosätter sig medlemmarna i gruppen de skillnader som existerar emellan. Människor konstitueras som grupp genom att vissa identitetsmöjligheter framhävs som viktiga och andra ignoreras.¹⁷

När en grupp representeras följer även en hel samhällsbild med då gruppen konstrueras i kontrast till andra grupper – därav är själva begreppet representation central för Laclau & Mouffe. Grupper existerar inte förrän de har uttryckts i ord, menar Laclau & Mouffe och det är genom språket och i diskursen som gruppen representeras.¹⁸ Precis som Fairclough så talar Laclau & Mouffe om en kamp mellan diskurser och om betydelsebildning. Denna strid kallas i diskursanalysen för antagonism och uppstår då olika identiteter hittar varandra – dock uppstår inte alltid antagonism, som vi tidigare diskuterade kan man inneha olika identiteter. Antagonism uppstår då identiteterna strider mot varandra, som Eric Hobsbawm upptäckte då han analyserade identitetsprocesser fram till första världskriget. Antagonismen tog sig uttryck då unga, danska män ställdes mellan att bli ”soldat” eller ”arbetare” (”arbetare” som identitet i kontrast till ”kapitalist”).¹⁹ Precis som danskarna som tvingades in i antagonism så sker detta hela tiden och särskilt inom politik som utmärks av ett ”vi” och ett ”dom”²⁰. Antagonismen upplöses genom hegemoniska interventioner, en artikulation (alltså den praktik som skapar en relation mellan elementen) återupprättar entydigheten.²¹ Den hegemoniska interventionen trycker undan en identitet och ger plats för en annan.

Efter att vi nu har gått igenom centrala begrepp för den teori som ligger till grund för uppsatsen behövs även en presentation av det område som texterna verkar inom, nämligen, den politiska kommunikationen – detta för att SD-Kuriren är ett politiskt organ och en arena för politiska åsikter.

¹⁷ Jorgensen & Philips, s 52

¹⁸ Ibid

¹⁹ Jorgensen & Philips, s 53

²⁰ Bergström & Boréus, s 320

²¹ Jorgensen & Philips, s 55

2.2. Politisk kommunikation

Ett samhälle utan politisk kommunikation är svårt att tänka sig. Överallt ses partiers budskap, debatter, posters, texter, analyser och mycket annat som härstammar från den politiska arenan i Sverige. Jesper Strömbäck diskuterar politisk kommunikation i termer av ett ömsesidigt förhållande; kommunikation påverkar politik och politik påverkar kommunikation. Samhällskommunikation utan politik existerar inte, menar Strömbäck.²² Trots detta har till exempel statsvetenskapen ett problem med att ta upp kommunikation och ge det en central plats i studier. Många, oerhört erfarna, forskare undviker att diskutera kommunikation tillsammans med politik – trots att de är så beroende av varandra. På samma sätt finns en klar brist i medie- och kommunikationsvetenskapen på politisk kommunikation, i alla fall i Sverige. Jesper Strömbäck tillhör ett undantag i ett område annars ofta fyllt av forskare och studenter från USA eller andra platser. Studier kring den politiska kommunikationen i Sverige, med få undantag, verkar vara centrerad kring kandidatuppsatser – inte avhandlingar eller läroböcker. Ett annat problem som uppstår i denna diskussion är den oerhörda koncentrationen kring retorik. Det är naturligtvis förståeligt. Politik är retorik. Det handlar om att övertyga, uppmuntra och skapa. Men den politiska kommunikationen kan också utgöra en grund många andra fruktbara analyser. Eric Louw diskuterar ett konstruktivistiskt perspektiv som jag menar är det bästa sättet att närma sig politisk kommunikation på. Människans vetskap om världen är subjektiv och producerad. Den upplevda världen skiljer sig från den ”riktiga världen” – vi förstår och uppfattar världen genom tolkning. Dessa tolkningar görs på texter, bilder, konversationer och allt annat som härrör från, i detta fall, politisk kommunikation. Dessa tankar presenterar Louw i sin bok ”The media and political process” som söker att klargöra hur den politiska kommunikationen ser ut samt att visa framväxten av hur politik idag säljs.

I dag fungerar företag som partier – och partier som företag. Då samhället ställs inför sig själv och företag (eller partier) måste förhandla om sin existens, eller rättare sagt existensberättigande måste dem framhäva en tydlig identitet och profilera sig. För precis som företag så agerar politiska partier i ett samhälle präglad av global ekonomi, medialisering och risker. Det handlar om att påverka människors uppfattning om partiet och dess verksamheter. Detsamma gäller för politiska partier och här kan vi återvända till Eric Louw som talar om att sälja politik.²³ Partier strävar efter att sälja världsbilder och ideologier. Louw menar det har skett en avsevärd medialisering av politik i västvärlden.²⁴ Denna medialisering ger utrymme för ett flertal olika angreppssätt; man kan studera politisk journalistik, politiken i onlineform, ”spin doctors” (i Sverige är nog termen kommunikator mer relevant) och en rad andra. Även här finns utrymme för kritik då majoriteten av studier kring politik, partier och deras kommunikation kretsar kring retorik eller studier av mediernas gestaltning av partier, partiledare eller politiska frågor. Att söka studera och dekonstruera politiska texter som är

²² Strömbäck, Jesper, *Makt, medier och samhälle - En introduktion till politisk kommunikation*, SNS Förlag, Kristianstad, 2009, s 9

²³ Louw, Eric, *The media and political process*, Sage Publications, Storbritannien, 2005, s 196

²⁴ Louw, s 1

producerade av partierna är något jag efterlyser. Denna dekonstruktion kan utföras på ett flertal olika sätt – metoden som ska användas i denna uppsats är den kritiska diskursanalysen, som kommer att diskuteras senare i texten.

3. Metod

3.1 Diskursanalys

Diskurs har ett flertal olika definitioner och är ett mycket vitt använt begrepp. I denna uppsats vänder jag mig till Jorgensen och Philips definition: diskurs är ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen).²⁵ Dessa författare presenterar i sin bok ”Diskursanalys som teori och metod” tankar kring att kombinera olika diskursanalytiska ansatser för att få en så passande ”verktygslåda” som möjligt för ens intentioner. Denna text kommer således att behandla och använda flera begrepp, hämtade från Ernesto Laclau, Chantal Mouffe och Norman Fairclough. Anledningen till detta är enkel; Laclau och Mouffe erbjuder en god grund för analys av identiteter och världsbilder medan Norman Faircloughs tankar kring diskurs som både konstitutionerad och konstituerande erbjuder en bra plattform för att sätta in reformeringen av Sverigedemokraternas kommunikation i ett större sammanhang. Vidare är Fairclough intresserad av förändring, som är centralt för denna text.

Då diskursanalyser på så många vis skiljer sig från varandra är en begreppsutredning på sin plats. Laclau & Mouffe presenterar fyra olika begrepp som är centrala för denna analys. De menar att en diskurs uppfattas som en fixering av betydelse inom en bestämd domän.²⁶ Alla tecken som förekommer i en diskurs kallas för moment, vars betydelse utgörs av skillnader dem emellan. En diskurs upprättas då betydelser formas kring nodalpunkter. Detta är ett privilegierat tecken kring vilken övriga tecken ordnas. Tecken vars mening inte är slutgiltigt fixerad – alltså mångtydiga tecken – kallas för element. Laclau & Mouffe menar att diskursen försöker göra elementen till moment, alltså att låsa deras betydelser. Element som i mycket hög grad är öppna för tillskrivning av betydelser är flytande signifikanter. Det blir något komplicerat när teoretikerna menar att nodalpunkter är flytande signifikanter – detta för att i en given diskurs kan de fungera endast som nodalpunkter men i striden mellan diskurser blir de flytande signifikanter.²⁷ Flera andra begrepp kommer användas men deras definition ges på plats i texten då de ej verkar lika centralt som dessa.

3.2. Kritisk diskursanalys

Detta angreppssätt presenterades först av engelsmannen Norman Fairclough då han letar efter språkets betydelser, speciellt inom makt och ideologi.²⁸ Fairclough menar att diskursen inte är det ”enda” utan snarare en del av en rad olika aspekter inom sociala praktiker. Fokus ligger på förändring och intertextualitet. Man kan säga att Fairclough kom fram till det andra genom att titta

²⁵ Jorgensen & Philips s 7

²⁶ Jorgensen & Philips, s 33

²⁷ Jorgensen & Philips, s 35

²⁸ <http://ling.lancs.ac.uk/profiles/Norman-Fairclough>

på det första – han menar att inom språket tittar man alltid bakåt, till tidigare klargjorda diskurser. Med intertextualitet menar Fairclough hur ”en text bygger på element och diskurser från andra texter”.²⁹ Ett bekymmer med den kritiska diskursanalysen är att den används på olika sätt – både som uttryck för Faircloughs egna angreppssätt och som uttryck för en bredare inriktning (som innefattar bland annat fransk strukturalistisk diskursanalys, kritisk lingvistik, social semiotik och många fler).³⁰ Denna text behandlar först och främst Faircloughs kritiska diskursanalys och även Jorgensen och Philips menar att ”detta är den mest utvecklade teorin och metoden för forskning inom kommunikation”.³¹

Fairclough utgår från två olika sätt när han talar om diskurs. Det första handlar om det abstrakta bruket av diskursen (substantiv) som ”språkbruk såsom social praktik”³², för det andra som ”ett sätt att tala som ger betydelse åt upplevelser utifrån ett bestämt perspektiv”³³ – man talar alltså om en diskurs som kan skiljas från en annan, till exempel skillnader mellan liberal och marxistisk diskurs. Vidare talar Fairclough om diskursen som något som bidrar till att skapa sociala identiteter, relationer och kunskaps- och betydelsesystem.³⁴ Han menar också att varje användning av språket, alltså språkbruket, är en kommunikativ företeelse med tre dimensioner. Den kommunikativa företeelsen är 1) en text – inte endast skriven text, 2) en diskursiv praktik, vilket betyder produktion och konsumtion av texter och 3) en social praktik.³⁵ Denna modell kan sedan användas i analys av diverse olika texter, där texten hamnar i centrum omgivet av diskursiva praktiken, som i sin tur omges av den sociala praktiken. Vidare behövs fler teorier, eller åtminstone en teori, som förklarar det som omger texten – den sociala praktiken. I fallet med denna text blir diskursen som social praktik hur SD-kuriren och Sverigedemokraterna presenterar en specifik bild av invandrare i ett led i att förändra den svenska politiken och det svenska samhället – precis som främlingsfientliga partier runt om i Europa söker att göra. Ett viktigt begrepp som återkommer flera gånger i denna text är modalitet och således en specifik modalitet: sanning. Med detta menar Fairclough hur pass nära en författare ligger sin text. Till exempel är det stor skillnad på ”Alla invandrare är kriminella” och ”Jag tror att alla invandrare är kriminella”. Utelämnandet av en agent gör således att texten presenterar vissa åsikter som fakta, då källor utelämnas och författaren själv hamnar oerhört ”nära” sin text.³⁶

Fairclough skriver själv i ”Critical discourse analysis” att kritisk diskursanalys bygger på tre saker; den är relationell, dialektisk och transdisciplinär. Dessa tre är sammanvävda då Fairclough

²⁹ Jorgensen & Philips, s 13

³⁰ Ibid, s 66

³¹ Ibid

³² Jorgensen & Philips, s 72

³³ Ibid

³⁴ Fairclough, Norman, *Critical Discourse Analysis - The critical study of language*. Andra utgåvan. Edinburgh: Pearson Education, 2000, s 59

³⁵ Jorgensen & Philips, s 74

³⁶ Jorgensen & Philips, s 87

menar att den relationella delen, alltså de sociala relationerna är dialektiska (till exempel så är makt och diskurs två olika element, påverkande och påverkade av varandra) och för att studera denna relation behövs mer än endast diskurs, man måste använda sig av fler fält inom forskningen (transdisciplinärt angreppssätt).³⁷ Precis som vi nämnt tidigare säger också Fairclough att kritisk diskursanalys inte är studiet av diskursen i sig utan studiet av relationerna mellan diskursen och det som omger den. Dock går det att använda Faircloughs lingvistiska metoder för analyser av texten – det är snarare i en avslutande diskussion som hans teorier kring den diskursiva praktiken, och de institutioner som omger den, kommer till uttryck.

3.3. Förändring och hegemoni

Som tidigare nämnts kretsar mycket av den kritiska diskursanalysen kring förändring i samhället och hur diskursen påverkas av och påverkar denna förändring. Strävan efter förändring härleds enligt Fairclough till en klasskamp och här får vi också ett konkret exempel på att binda samman kritisk diskursanalys med en samhällsteori. Fairclough menar i ett av sina första papers (publicerat 1985)³⁸ inom kritisk diskursanalys att ideologi är centralt inom diskursstudier – dock diskuterar han i efterhand att idag är ideologi som begrepp inte lika vanligt inom samhällsvetenskapen som det var för ca 25 år sedan. Forskare inom en rad olika instanser har givit upp att diskutera ideologi som ett central begrepp eftersom klassamhället sakta men säkert tynat bort. Fairclough kritiserar detta och skriver att klassamhället i allra högsta grad existerar, med skillnaden att det har förändrats.³⁹ Idéer kring ideologi diskuteras här eftersom det ligger till grund för Faircloughs tankar kring hegemoni. Med hegemoni menas ”ledarskap såväl som dominans genom det ekonomiska, politiska, kulturella och de ideologiska domänerna”⁴⁰. Denna dominans är snarare en utopi än något som i verkligheten uppnås – även om hegemoni kan uppnås temporärt. Det är kampen mot hegemoni mellan olika strukturer i samhället som framtvingar strukturella förändringar. Hegemonin grundar sig i att det råder ett stabilt maktförhållande i samhället och precis som Hall talade om så råder det ofta (dock inte stabila) maktförhållande emellan binära oppositioner. Då Fairclough skriver om diskurs och diskurspraktik blir till exempel texterna som produceras av Sverigedemokraterna ett utövande av en viss diskurs, alltså praktiserande av diskursen.

³⁷ Fairclough, s 4

³⁸ Fairclough, s 25

³⁹ Ibid, s 26

⁴⁰ Ibid, s 61

4. Material och urval

4.1. SD-Kuriren

SD-Kuriren, tidigare under namnet Sverige-Kuriren, är Sverigedemokraternas medlemstidning och officiella partiorgan. Den utkommer sex gånger per år, ansvarig utgivare är Richard Jomshof och chefredaktör är Tommy Hansson. Upplagan varierar men i november 2010 var den 30 000 exemplar.⁴¹ Texterna i tidningen är ledare, nyheter, insändare och diverse artiklar. Valet av just SD-kuriren som material vilar på främst tre anledningar. Först och främst är dessa texter centrala för partiets åsikter. De skrivs av partimedlemmar och är avsedda för partimedlemmar. Detta utgör en god grund för en analys av den diskursiva reformeringen. För det andra undviker man att fastna i den klassiska politiska retoriken då man inte studerar ett partiprogram eller ett flygblad. För det tredje finns det ett stort antal texter att välja mellan – vilket ger ett brett utbud. Kritik kan givetvis riktas mot att få ta del av dessa texter, då det inte handlar om någon PR/extern kommunikation. Mot detta vill jag säga att denna studie inte handlar om extern kommunikation utan om hur förändring gestaltas i, påverkar och påverkas av texterna. Vad gäller de som tar del av texterna är det en självklar omöjlighet att veta hur många som läser alla texter – om man inte gör en helt annan studie och kartlägger läsning av tidningen. Återigen, så handlar denna studie inte om tolkningar och heller inte om publiken. Den handlar om texten och hur denna åskådliggör reformen av den främlingsfientliga politiken.

4.2. Texterna som urval

I Januari 2004 gjorde stiftelsen Expo en undersökning av innehållet i SD-Kuriren och kom fram till att hela 34 procent av texterna handlade om invandrare och brott. Således utgör de en klar majoritet och utgör en stor del i representationen av invandrare.⁴² Därför ligger fokus på texter som kretsar kring invandring och brott. Dock förekommer tre texter där fokus inte ligger på brott utan istället på representationen av svenskar. Dessa texter är från 1988, 1989 och 1993 och är med i analysen därför att de utgör en vital del för hur SD-Kuriren söker att etablera en viss bild av svenskar i förhållande till invandrare, även om detta också görs i övriga texter så ligger det sammanlagda fokuset i dessa texter enbart på svenskar. Nedan följer en presentation av samtliga texter som finns med i analysen. Det finns presenterat när de skrevs, av vem (då författare är angiven) och i vilket nummer de finns publicerade. Samtliga texter finns även bifogade som bilagor.

Texter från tidsperioden 1988–1994

”Mördade av invandrare” skriven av okänd författare i Sverige-Kuriren nr. 16/17, 1992.

”Vet svenskarna vad som krävs för att de ska kunna behålla sitt land?” skriven av okänd författare i Sverige-Kuriren nr. 7/8, 1989.

”Studiebesök på en flyktingförläggning” skriven av signaturen ”Anja” i SD-Kuriren nr. 18, 1992.

⁴¹ SD-Kuriren, nummer 88, hämtad 2011-11-10 från http://sverigedemokraterna.se/riksdagen/wp-content/uploads/2010/12/SDK_88.pdf, s 1

⁴² tt, Richard (red.): *Sverigedemokraterna från insidan: berättelsen om Sveriges största parti utanför riksdagen*, Hjalmarsson & Högberg: Expo, Stockholm, 2004, s 115

- ”Amerikanskt integrationsproblem” skriven av okänd författare i SD-Kuriren nummer 16/17, 1992.
- ”Svensken är lurad” skriven av okänd författare i Sverige-Kuriren nr. 2, 1988.
- ”Anders har ordet” skriven av dåvarande partiledare Anders Klarström i SD-Kuriren nr. 21, 1993.
- ”Anders har ordet” skriven av dåvarande partiledare Anders Klarström i SD-Kuriren, nr. 23, 1994.

Texter från tidsperioden 2008–2010

- ”Ingen Romeo, endast en feg usling” skriven av Jens Leandersson i SD-Kuriren nr. 77, 2008.
- ”Landskronas nya ungdomar” skriven av Jens Leandersson i SD-Kuriren nr. 82, 2009.
- ”Invandrare överrepresenterade i våldtäkter” är skriven av Jens Leandersson i SD-Kuriren nr. 84, 2009.
- ”Sd kräver åtgärder mot svenskfientligheten” skriven av okänd författare i SD-Kuriren nr. 78, 2008.
- ”Tala klarspråk om våldtäkterna” skriven av okänd författare i SD-Kuriren nr. 81, 2009.
- ”Våldets Mekka - Det mångkulturella Södertälje allt otryggare” skriven av okänd författare i SD-Kurirens specialnummer om Stockholm, 2009.
- ”Landskronafallet blyxtbelyser SD:s tre profilmråden” skriven av Tommy Hansson i SD-Kuriren nr. 86, 2010.

5. Analys

Detta avsnitt kommer att behandla och analysera 14 texter från Sverigedemokraternas medlemstidning, SD-kuriren. Den första delen av analysen handlar om äldre texter, alltså från 1988–1994. Här ges först exempel på hur den svenska identiteten representeras, samt representationen av invandrare som kriminella. Nedan följer analys av 7 texter med varierande storlek, från mindre notiser till större artiklar. Utdrag fungerar för att presentera de mest centrala resonemangen i texterna. Efter dessa följer analyser av 7 nyare texter, från 2008–2010 där fokus också ligger på invandrare och kriminalitet.

5.1. Texter från 1988–1994: representationen av ”svensken” och Sverige

Den första texten har ingen angiven författare och är skriven då tidningen fortfarande hette Sverige-Kuriren och var det då cirka ett år gamla partiets medlemstidning. Texten är skriven direkt på första, andra och tredje sidan i tidningen och bör således betraktas som en ledare, den är skriven 1989 och har som rubrik ”Sverige-Kuriren vill ta initiativ till en angelägen debatt – Vet svenskarna vad som krävs för att de ska kunna behålla sitt land?”. Texten tar upp problemen med att svenskarna inte engagerar sig politiskt för att behålla sitt land och bör ses som ett försök från författarens sida att engagera svenskarna i det politiska arbetet. Nodalpunkterna i diskursen som syns i denna text är svenskarna och Sverige. Utifrån dessa två tillskrivs olika betydelser som söker att etablera sig som fixerade. Svenskarna beskrivs på två fundamentalt olika sätt. Inledningsvis etableras en fixering vid positiva särdrag i en hyllning till ”svensken” som identitet och nationalitet. Sedan övergår texten till negativa beskrivningar av ”svensken” i former av att ”han” inte engagerar sig för att ”behålla sitt land”. Vi ska börja med att titta på de positiva beskrivningarna och hur dessa producerar en svensk identitet.

”Det svenska folket och dess goda egenskaper har bidragit till skapandet av ett gott samhälle.”⁴³

Nodalpunkter är alltså ett privilegierat tecken kring vilka övriga tecken får sin betydelse. Nodalpunkterna i denna text är som tidigare nämnts; svenskarna och Sverige. I utdraget ovan söker tecknet ”svensk” att bli sammankopplad med ”goda egenskaper”. Goda egenskaper som tecken får sin betydelse genom att sammankopplas med ”svensk”. ”Goda egenskaper” blir just goda eftersom de utkristalliseras kring ”svensken”.

”Svenskarna är punktliga och ordentliga, vilket bör gynna oss i olika sammanhang. Svenskarna är också flitiga och arbetsamma.”⁴⁴

Andra tecken, som till exempel ”punktliga”, ”ordentliga”, ”flitiga” och ”arbetsamma” får också sin betydelse genom att sammankopplas med ”svenskarna”. De som inte är svenskar är således inte punktliga eller flitiga, arbetsamma eller ordentliga.

⁴³ Sverige-Kuriren nr 7/8 1989, s 2 (se bilaga)

⁴⁴ Ibid

”Det sägs om svensken att han är lugn och balanserad, saklig och mentalt stabil i jämförelse med vissa andra folk. Vi undviker våld och konflikter mer än andra folk.”⁴⁵

De positiva beskrivningarna av ”svensken” fortsätter och här syns ett tecken av det som van Dijk kallar för ”den nya rasismen” då texten presenterar ”vissa andra folk” som icke mentalt stabila – med denna mening tillskrivs hela folkslag med epitetet ”icke mentalt stabila”. I kontrast till detta presenteras svensken som det motsatta och som ”lugn” och ”balanserad”. Det menas också att svenskarna, ”vi”, undviker våld i högre grad än ”andra folk”. Detta är ett utmärkt exempel på identitetskonstruktion av ”vi” som svenskar. Faircloughs användning av begreppet ”modalitet” kommer här till användning, med detta avses talarens grad av instämmande i det som skrivs eller sägs. Uttrycket ”det sägs” gör att de tillskrivningarna ”svensken” får uppfattas som allmänt sanna. Hade det till exempel skrivits ”Jag tycker att svensken är ..” så hade sanningshalten minskat och mer betraktats som en åsikt. ”Det sägs” ger inte den allra högsta graden av sanning i texten, men väl högre än ”jag tycker ..”. Den sista meningen presenteras som sann och oomtvistlig kunskap. ”Svenskarna” presenteras i kontrast till de andra, ett exempel på ”vi” och ”dom” där ”dom” tillskrivs rent negativa egenskaper som mentalt instabila och benägna till våld och konflikter.

”Vårt balanserade temperament utgör en på samhället stabiliserande faktor som man motverka varje form av konfliktalstrande drag i samhället.”⁴⁶

I stycket får ett balanserat temperament sin betydelse genom att fästas vid svenskarna. Det är svenskarna som med sin balanserade temperament stabiliserar hela samhället genom att motverka konflikter. Balanserade, stabiliserande och konfliktmotverkande är alla positiva adjektiv som tillskrivs nodalpunkten ”svenskarna”. En latent mening blir således att om samhället endast består av svenskar, blir det mindre konflikter. Beskrivningen av ”svensken” tar senare i texten en ändrad kurs och här efter följer beskrivningar som ”självupptagen” och ”feg”.

”Även om våra negativa egenskaper skulle bli mindre negativa i en jämförelse med andra folk, så är det viktigt att vara självkritisk.”⁴⁷

De negativa egenskaper som ”svensken” tillskrivs presenteras i skenet av de inte är lika negativa som ”andra folk”. Svensken är, trots sina negativa egenskaper, fortfarande bättre än ”andra folk”.

”Vuxna, myndiga svenska män vågar inte ansluta sig till ett nationellt parti därför att deras ’karriär’ kan skadas, men de inser inte att denna karriär är meningslös om Sverige går förlorat.”⁴⁸

⁴⁵ Sverige-Kuriren nr 7/8 1989, s 2 (se bilaga)

⁴⁶ Ibid

⁴⁷ Ibid

⁴⁸ Sverige-Kuriren nr 7/8 1989, s 2 (se bilaga)

”Fegheten” är det adjektiv som flest gånger beskriver svensken. Ordet karriär försätts med citationstecken för att beskriva det som något abstrakt och luftigt – något sekundärt som inte fyller någon mening om Sverige upphör att existera.

”Det förefaller så att mängder av normala och friska svenska par väljer att inte föda barn och istället söker olika former av materiell självuppfyllelse.”⁴⁹

”Det finns gott om exempel på både kvinnor och män som låter karriären gå före barn och familj. Redan här kan vi notera att dugliga gener inte förs vidare. Karriären är viktigare för t ex vissa idrottskvinnor där träningen och tävlandet är viktigare än familj och barn, liksom då den kvinnliga studenten vill skaffa sig en utbildning ‘först’ och därmed passerar sin biologiskt mest lämpliga ålder för barnbörd. Det svenska födelsetalet är lågt och genom mycket utbrett p-piller ätande och aborter undandrar sig många kvinnor den naturliga följden av ett förhållande mellan man och kvinna, nämligen barn.”⁵⁰

Den biologiskt förankrade texten tar sig uttryck som ”dugliga gener”, som inte förs vidare. Kvinnor målas upp som skyldiga, då de istället för att skaffa barn utbildar sig eller tävlar i idrott. De dugliga generna är svenska och således ses den svenska nationaliteten och ”rasen” som något gott, som riskerar att gå förlorat på grund av svenskarnas val. De svenska männens ”feghet” och de svenska kvinnornas prioriteringar målas upp som de mest negativa egenskaperna hos svenskarna. Diskursen bygger en starkt konservativ betydelsefixering – specifikt genom att kvinnor inte ska utbilda sig utan skaffa barn. Enligt Norman Fairclough är en hög grad av interdiskursivitet ett tecken på förändring, medan en lägre grad representerar en lägre grad av förändring. Texten i Sverige-Kuriren är politisk och således en del av ett politisk sammanhang men också med inslag från andra lexikala register, som vi ska se exempel på nedan.

”Vi Sverigedemokrater är emellertid övertygade om att vår politik är den medicin Sverige behöver. Vi har de lösningar som krävs för att Sverige åter skall bli svenskt. Vår politik syftar till att rädda vår del av Europa och de värden som skapats här under tusentals år.”⁵¹

Det finns inslag och lån med medicinsk bakgrund, då texten menar att Sverige är ”sjukt” och behöver medicin, sjukdomen beskrivs inte närmare men direkt efter den meningen följer att Sverigedemokraterna har lösningarna för att göra Sverige svenskt – alltså är det osvenskheten som är sjukdomen. I texten uttrycks en oro över att landet är sjukt och dels att det inte längre är svenskt och behöver ”räddas”.

⁴⁹ Ibid

⁵⁰ Ibid

⁵¹ Ibid

Den svenska identiteten och det svenska folket som överlägsna andra folkslag i världen är en stark beskrivning som återkommer i flera av de texter som skrevs i Sverige-Kuriren (och SD-kuriren) under början av 1990-talet. Det återkommer även en ilska mot statsmakten och en beskrivning av att ”svensken” är lurad. Exempel på detta är i Sverige-Kuriren, nummer 2, 1988 där den första texten i tidningen har rubriken ”Svensken är lurad”. Här återfinns beskrivningar om hur Sverige inte längre är svenskt.

”Sverige är inte längre en svensk nation. Nativiteten är förintande låg och massinvandringen slår alla rekord. Folkhemmets medborgare går på kryckor, men ändå strömmar invandrarna in i landet på inbjudan av ett fåtal välavlönade och landsförrädiska extremister.”⁵²

Återigen används metaforer, fast istället för att landet är sjukt är det nu medborgarna som är skadade och ”går på kryckor”. I motsats till detta beskrivs invandrare som ”unga, friska lycksökare”. Statsmakten beskrivs som landsförrädiska extremister – en beskrivning som som visar att ”svensken” inte kan lita på någon, förutom på Sverigedemokraterna.

”Nu när välfärdsbygget rämnat, internationalisterna skapat svåra, näst intill olösliga, problem har det sökande svenska folket funnit att vägen till rättvisa heter sverigedemokrati.”⁵³

I denna sats räknas hela det svenska folket in i kategorin ”sökande” samt att hela folket har funnit vägen till Sverigedemokraterna. Med ”sökande” beskrivs svenskarna som om någonting vore fel, att samtliga svenskar letar efter en ”lösning” på ett problem. I och med detta framställs samtliga svenskar som en gemensam grupp – alla är ”sökande”. Med ”rättvisa” menar texten att det i samhället alltså råder en orättvisa, till svenskarnas nackdel. Det rättvisa samhället är en ideal demokratiskt beskrivning, som använts av otaliga politiker genom århundradena. Här ges ett exempel på klassisk och extrem politisk retorik; verbet ”rämnat” och substantivet ”problem” talar om ett land i svår kris. Agenten utelämnats också i beskrivningen av välfärdsbygget som rämnat, som om det vore en byggnad som av åren fallit sönder – däremot beskylls ”internationalisterna” för att ha skapat problem.

⁵² Sverige-Kuriren, nr 2 1988, s 2 (se bilaga)

⁵³ Ibid

5.2. Invandrare som kriminella

Användningen av statistik i strävan efter att utmåla minoriteter som kriminella är ovanligt i äldre texter i SD-Kuriren. Men det finns undantag, bland annat i form av en text vi nu ska titta närmare på. Texten är från nummer 16/17, 1992 och hänvisar till amerikansk forskning om brott och kriminalitet hos den svarta delen av befolkningen.

”Även i USA, har problemet med brottsligheten hos den färgade delen av befolkningen börjat tas fram i ljuset.”⁵⁴

Brottsligheten knyts direkt ihop med den ”färgade delen” och utelämnar således beskrivningen av brott som begåtts av vita. Man menar också att detta händer i Sverige, då texten inleds med ”Även i USA..”. Vidare presenterar texten statistik som används för att ytterligare knyta an elementet ”brottslighet” med nodalpunkten ”svarta” eller ”de andra”.

”Det är presidentkandidaten Pat Buchanan som är den drivande kraften bakom kampanjen att avslöja den stora mediabluffen som anklagar vita för att begå sk ’hate crimes’ mot svarta. Sanningen är den rakt motsatta /.../ Svarta begick 8 ggr fler överfall än vita, svarta begick 9ggr fler våldtäkter än vita, svarta begick 14ggr fler mord än vita, svarta begick 19ggr fler väpnade rån än vita, svarta boendeyråden är 35ggr mer utsatta för våld än vita områden. Det förekom 629000 rasanknutna attacker 1985. 9 av 19 attacker begicks av svarta mot vita. /.../ Om det inte vore för den ständigt ökande brottsligheten bland svarta i USA, så vore det ett mycket tryggare land att bo i.”⁵⁵

Texten söker att sammanbinda ”brottslighet” med ”ras” – om man begår ett brott är det således för att man är av en viss ”ras”. Texten hämtar begrepp från rasbiologi i den mån att den söker att sammanbinda sociala fenomen, som brott, men ett biologiskt begrepp, som ras. Hela textstycket är uppbyggd kring binära oppositioner⁵⁶ som reproducerar och förenklar förhållandet mellan vita och svarta. Den ”svarta” reduceras endast till brottslingar i texten och allt annat som härrör från begreppet utelämnas till förmån för denna beskrivning. Maktförhållanden som presenteras handlar alltså endast om vita/svarta, eller offer/gärningsmän. Den identitet som konstrueras för svarta i texten ovan förekommer också i andra texter som söker sammanbinda elementen ”invandrare” med ”brottsling” eller ”kriminell”. Nedan ska vi titta på ett annat exempel. Texten är publicerad i samma nummer och har rubriken ”Mördade av invandrare”. Direkt skapas konnotationen att invandrare är kriminella, som mördar svenskar. De binära oppositionerna påminner om exemplet ovan med svarta och vita, men här är det istället svenskarna som är offer, medan invandrarna är gärningsmän. Texten förefaller ligga i samråd med det som presenterades i inledningen av detta avsnitt, att svenskarna

⁵⁴ Sverige-Kuriren nummer 16/17, 1992, s 5 (se bilaga)

⁵⁵ Ibid

⁵⁶ Hall, s 235

”förlorar sitt land” samt att ”svenskarna försvinner”. Texten presenterar olika fall då invandrare har mördat svenskar och det läggs särskild vikt på att beskriva hur råa överfallen har varit.

”Förövaren var en iransk man /.../ Obduktionen visade att flickan hade utsatts för ett sexuellt övergrepp och därefter strypts till döds. Hon hade fått håret avslitet från hela kroppen förutom en liten tuss på huvudet.”⁵⁷

”Ett liknande fall men av ett betydligt äldre datum var mordet på Mikael Bergman. Det var en liten pojke på 6 år som 1981 våldtogs och ströps av en helsvensk nordafrikan (en nysvensk!). I träramen på pojkens säng hittades bitar av pojkens tänder, smärtan hade fått honom att krampaktigt bita på denna. En bit av ändtarmen hade fallit ut ur kroppen på honom.”⁵⁸

”Nog kommer vi alla ihåg patrioten Ronny Öhman som i slutet av oktober 1986 blev injagad på Maria kyrkogård och brutalt ihjälsparkad av fyra personer med utländskt påbrå.”⁵⁹

Det brutala lyfts fram över allt annat och presenterar gärningsmännen som barbarer. Det är ett medvetet val att lyfta fram det brutala och presentera det på ett så beskrivande sätt som möjligt, då texten försöker att binda ihop inte bara ”kriminella” med ”invandrare” utan också även ”barbarer”. Den manifesta beskrivningen är av vad som har inträffat, att några kriminella har utfört kriminella handlingar mot offer. Den latenta meningen är att svenskarna är offer för invandrare och således utgör invandrare ett hot mot alla svenskar. Texten söker att skapa en representation av alla invandrare utifrån de beskrivningar som här presenteras. Som Laclau & Mouffe, tillsammans med Lacan, presenterade; vid en representation av en grupp så följer en bild av samhällsproblemen med. I detta fall är invandrarna ett problem i det svenska samhället. Det tyder också på ett samband med Sverigedemokraternas ”hårda linje” mot kriminella – man utmålar invandrare som de kriminella. Hotet som invandrare beskrivs som, utgörs inte bara mot alla svenskar utan är också riktat mot nationalisterna.

”Det har också blivit allt vanligare att invandrare ger sig på svenskar, om de märker att de hyser nationella värderingar.”⁶⁰

Det saknas en agent i meningen och modalitetet ”sanning” blir högt och ytterst närvarande då det till exempel inte skrivs ”Vi tror att..” eller ”Det verkar vara..”. Istället beskrivs det som en oemotsäglich sanning att invandrare attackerar svenskar. Intressant är också att invandrarna ”märker” att de hyser nationella värderingar och således attackerar dem. Det finns fler exempel på hur diskursen presenterar nationalisterna som offer:

⁵⁷ Sverige-Kuriren, nummer 16/17, 1992, s 4 (se bilaga)

⁵⁸ Ibid

⁵⁹ Ibid

⁶⁰ Ibid

”De skyldiga fick även här löjligt låga straff – den mördade var ju en svensk och dessutom nationalist.”⁶¹

Utdraget söker förklara anledningen till att straffen var låga, i detta fall att den mördade var nationalist och svensk. Att detta skulle vara anledningen förstärker bilden av ett land i kris, ett land som enligt Sverigedemokraterna har vänt ”svenskarna” ryggen. Meningens uppbyggnad, särskilt med användningen av adjektivet ”löjligt”, bygger upp en bild av att de låga straffen var en belöning för att den mördade var nationalist och svensk. Ironi och användningen av vardagligt språk är ofta förekommande i äldre texter. En vanligt förekommande ironisk beskrivning av invandrare (och svenskar också) är ”kulturförbättrare”. Diskursen har lagt beslag på ett av andra politiker framtaget begrepp och lagt en hinna av ironi över det, vid varje användning. Motsatsförhållandet råder givetvis och således används alltid citationstecken då begreppet används.

”1987 satt 20-åriga Patrik Naeslund med två kompisar på bussen på väg till Solna. Där satt också ett gäng ‘kulturförbättrare’ på väg hem från en sk ‘antirasistkampanj’. En debatt om invandringen uppstod. Vid Hagalund gick Patrik med vänner av bussen, ‘kulturgänget’ följde efter.”⁶²

Inledningsvis används beskrivningen ”kulturförbättrare”, i ironisk ton och senare i utdraget används ”kulturgänget”. Även ”antirasistkampanj” sätts i citationstecken och även förkortningen ”så kallad” används innan. I och med detta söker texten att förklara att en antirasistkampanj egentligen är någonting annat, men att den kallas för detta av majoriteten. Beskrivningen av invandrarna som ett ”kulturgäng” för med sig negativa konnotationer, särskilt med ordet ”gäng” som förknippas med ”gatugäng”, ”kriminella gäng” och så vidare. Med begreppet ”kulturförbättrare” menas ett hot mot den svenska kulturen, som riskerar att gå förlorad om den ”förbättras” (alltså, försämras). En annan text som behandlar och framställer invandrare som kriminella är skriven av signaturen ”Anja” i nummer 18, 1992. ”Anja” har besökt en flyktingförläggning och presenterat resultatet i en text. Tidningen förklarar att denna text handlar om vad som fick Anja att gå med i Sverigedemokraterna.

”De här människorna som fått en fristad från vad de själva uppger varit förtryck och fara för det egna livet, tackar alltså för vårt mycket generösa mottagande genom att ge sig ut och stjåla!”⁶³

Utdraget presenterar återigen samtliga invandrare som kriminella då ”Anja” skriver ”de här människorna”. Vidare beskrivs det ”förtryck” som invandrare har upplevt som något subjektivt då det skrivs att de själva har uppgett att det varit förtryck. Hade texten istället uppgett ”fått en fristad från förtryck” hade det presenteras som om förtrycket var sant. Nu lämnas läsaren att uppfatta att detta förtryck är något invandrare ”uppger” vara förtryck. Återigen beskrivs ”vi” (svenskar) som generösa och som offer. Vi ser även hur modalitetet ”sanning” är högt då ”Anja” skriver utan

⁶¹ Sverige-Kuriren, nummer 16/17, 1992, s 4 (se bilaga)

⁶² Ibid

⁶³ SD-Kuriren, nummer 18, 1992, s 15 (se bilaga)

hänvisning till andra källor men ändå presenterar åsikter som fakta. Texten fortsätter sedan att tillskriva indentitetskonstruerande begrepp till invandrare.

”För våra objudna gäster finns inte bara många sätt att dryga ut hushållskassan, det finns också många sätt att fördriva tiden. Bland annat våldtog två flyktingar en kvinna på förläggningen på ett mycket förnedrande sätt.”⁶⁴

Invandrare är ”objudna” och således, enligt diskursen, ej välkomna. Även här ses exempel på den sarkastiska ton som upprepas i diskursen. Invandrare presenteras som om de ”fördriver tiden” med våldtäkt och således är det något vardagligt, som man bara gör när man har tråkigt. Detta fortsätter att fylla funktion som en identitetsapparat avsedd att presentera invandrare som barbarer där våldtäkt är vardag. Texten avslutas med att Anja berättar att hon nu är med i Sverigedemokraterna.

”Äcklad gick jag därifrån. Nu är jag med i SD och jag lovar att jag kommer göra allt för att skicka iväg dessa bluffmakare, tjuvar, och våldtäktsmän dit de hör hemma!”⁶⁵

I de texter som finns hos Sverigedemokraterna, talar man för en återflyttning av alla invandrare. Således fungerar beskrivningar av några invandrare som ”bluffmakare” eller ”våldtäktsmän” också som beskrivning av samtliga invandrare. Samtliga negativa beskrivningar följs upp av att de ska skickas ”dit de hör hemma”, alltså där våldtäkt och stöld är vardag – i och med denna beskrivning presenteras dessa länder också som barbariska, eftersom våldtäkt och stöld hör hemma där.

5.3. Hotet från invandrare, lögnen från medierna

Ett mönster som upprepar sig är hur texterna presenterar det svenska folket som utsatt, lurat och i behov av hjälp. De som utför dessa handlingar är inte endast invandrare utan också ”myndigheterna” och ”massmedia”. Dåvarande partiledare Anders Klarström skrev i sin ledare i nummer 12, 1993:

”I tex Götene krigar nu grupper från forna jugoslavien mot varandra så att folk knappt vågar gå ut på gatorna. Aggressiva invandrabarn lyssnar på Public Enemy (med texter om att skjuta alla vita), klär sig i T-shirts med texter som ’År 2000 tar vi över’ eller ’Black Power’. När de gör skyldiga till misshandel, våldtäkter ja t om mord då tiger oftast massmedierna. Myndigheterna accepterar invandrarvåldet och utdömer knappt några straff alls om du har ’rätt’ bakgrund.”⁶⁶

Klarström skriver om ”krig” i Sverige som gör svenskarna livrädda. Invandrare presenteras här som aggressiva, att musiken de lyssnar på handlar om att skjuta ”alla vita”. Makt presenteras som någonting ”svart” och det föreligger ett hot mot svenskarna. Återigen ska vi använda oss av

⁶⁴ SD-Kuriren, nummer 18, 1992, s 15 (se bilaga)

⁶⁵ Ibid

⁶⁶ SD-Kuriren, nummer 12, 1993, s 3 (se bilaga)

Faircloughs modalitetsbegrepp: sanning. Samtliga beskrivningar av invandrare i detta utdrag beskrivs som sanningar, inte åsikter. Myndigheterna accepterar invandrarvåldet, skriver Klarström och således byggs en barriär mellan svenskarna och dess egna myndigheter. Svenskarna blir svikna, av sitt eget land och räddningen är Sverigedemokraterna. Klarström skriver också att ”massinvandringen håller på att fullständigt slå sönder vår en gång, trygga, harmoniska tillvaro, vårt folkhem”. Användningen av kraftfulla verb och metaforer är vanliga i politiska texter och här beskylls invandringen ensam att vara orsaken till att ”folkhemmet” slås sönder. Klarström skriver i en annan text:

”Nationellt sinnade som kommer i klammeri med ’rättvisan’ döms med en helt annan måttstock än andra, samtidigt som det daltas med invandrare och vänstersympatisörer.”⁶⁷

Den beskrivning som ges av ”nationellt sinnade” i samband med kriminella handlingar behandlas med eufemism. Då invandrare är ”våldtäktsmän”, ”mördare” och ”tjuvar” är de ”nationellt sinnade” endast i ”klammeri” med rättvisan. Klarström menar också här att domstolarna i Sverige är partiska till svenskarnas nackdel samt att rättvisa inte existerar då citationstecken omger termen. Detta synsätt, att Sverigedemokraterna står ensamma som ”sanningen” och ”räddningen” för svenskarna är mycket vanligt i äldre texter. Medier, domstolar och andra institutioner målas ständigt upp som lögnare och att de står på ”invandrarnas sida” istället för ”svenskarnas sida”. Således handlar mycket om de binära oppositionerna i äldre texter inte alltid om ”svensken” kontra ”invandraren” utan ofta om ”Sverigedemokraterna” kontra ”samhället”.

5.4. Texter från 2008–2010: forskning och statistik

Nedan följer texter från 2008–2010 och analyser av dessa. Precis som ovan följer utdrag från texterna som fungerar som underlag för analys. Den första texten har rubriken ”Ingen Romeo, endast en feg usling” och handlar om Enish Gnashi som var tillsammans med en Sverigedemokrats dotter och om en misshandel som ägde rum i Landskrona.

”Enligt rapporteringen utsattes tre flickor för en mycket rå gängmisshandel den 27 mars 2008. Den av flickorna som utsattes för mest våld sparkades i ryggen och bröstet. Vål på marken blev hon sparkad i huvudet och stampad i ansiktet. En av förövarna valde dessutom att lyfta upp hennes huvud och knäa henne i ansiktet, vilket mötte jubel och skratt av hopen av invandrarungdomar.”⁶⁸

Det första som känns igen från äldre texter är att utmåla invandraren som ett direkt hot mot de svenska kvinnorna. Denna text har två syften, för det första vill den fortsätta konstruktionen av invandrare som kriminella och för det andra söker den att ta död på myten kring ”Romeo och Julia” som Expressen använt sig av.

⁶⁷ SD-Kuriren, nummer 23, 1994, s 3 (se bilaga)

⁶⁸ SD-Kuriren, nummer 77, 2008, s 5 (se bilaga)

”Den äldste av förövarna heter Enish Gnashi. Han är 18 år gammal och är född i Kosovo. Enish Gnashi har för övrigt, både av Expressen och Aftonbladet, tidigare beskrivits som ’Landskronas svar på Romeo.’”⁶⁹

I litteraturens ”Romeo och Julia” finns ett oerhört stark beskrivning av kärleken mellan två personer från olika bakgrunder och meningen är att en man och kvinna från olika kulturer kan vara tillsammans. SD-kuriren söker med texten att bevisa att det inte är så, en man och en kvinna från olika kulturer ska inte vara tillsammans. Detta genom att konstruera en bild av Enish Gnashi som en kriminell och en, som SD-kuriren skriver, ”feg usling”. Texten beskriver mycket målande hur misshandeln av tre svenska flickor gick till och nodalpunkten i texten är ”kriminella” som söker att binda elementen ”invandrare” till sig och skapa en betydelsefixering. Texten bygger också vidare på klassisk främlingsfientlig retorik i och med att driva med och ”dumförklara” de stora mediekanalerna samtidigt som den lånar många begrepp från just den här genren. Vad som skiljer sig från äldre texten är användningen av en extern källa, i detta fall beskrivet som ”enligt rapporteringen”. I äldre texter är det vanligt att författaren presenterar texten som en klar sanning utan hänvisning till informationskällan. Även om ”enligt rapporteringen” inte presenterar någon tydlig källa utmärks ett försök till att verka mer i nyhetsgenren. Leandersson följer upp denna text med att skriva om Enish Gnashis vän, Ardian Hassanaj, i nummer 82, 2009. Denna text har rubriken ”Landskronas nya ungdomar”. Intressant i sammanhanget är det sista stycket.

”Sättet att förgräpa sig på barn och kvinnor är varken sexuellt relaterat eller frågan om trasslig bakgrund. Det är istället en fråga om attityd och en handling mot ett samhälle som Ardian och andra unga män med invandrarbakgrund föraktar. Kvinnor i alla åldrar får i vissa invandrarungdomars ögon representera allt som de föraktar med Sverige. Deras egna systrar tyglas hemma under begrepp som heder.”⁷⁰

Leandersson presenterar åsikter som fakta genom att undvika verb som ”kan” – till exempel ”Det kan vara en fråga om attityd”. Detta var mer vanligt i de äldre texterna vi har tittat på att detta förekommer. Leandersson ligger således oerhört nära sina påståenden vilket leder till en ökad grad av auktoritet för diskursen och för Sverigedemokraterna. Leandersson fortsätter detta resonemang i en text publicerad i SD-Kuriren, nummer 84 med rubriken ”Invandrare överrepresenterade i våldtäkter” och underrubrik ”Varför är det så?”. Här skriver Leandersson om förklaringar till överrepresentationen med hänsyn till professor Christian Diesens bok ”Likhet inför lagen” som tar upp Robert Mertons teorier.

”Strainteorin baseras på att det i samhället finns mål rörande exempelvis jobb eller pengar. Invandrare eller invandrares barn kan möta större svårigheter att uppnå dessa mål varvid frustration uppstår som kan leda till ökad brottsbenägenhet. /.../ Med anledning av segregationen

⁶⁹ SD-Kuriren, nummer 77, 2008, s 5 (se bilaga)

⁷⁰ SD-Kuriren, nummer 82, 2009, s 9 (se bilaga)

har invandrare en mindre förbindelse med det svenska samhället och har mindre att sätta på spel och förlora vid ett eventuellt normbrott. /.../ Unga invandrarkillar i förroterna känner en frustration mot samhället och andra som är delaktiga i samhället på ett sätt som de själva inte är.”⁷¹

Detta är ett av flera exempel där texterna i SD-kuriren söker vetenskapliga förklaringar till att invandrare begår våldtäkter. Här finns enorma skillnader mot äldre texter som oftast presenterade endast åsikter och lånet från andra lexikala register, som till exempel akademiska texter, är stort. Dock fortsätter konstruktionen av invandrare som kriminella och våldtäktsmän då överrepresentationen för invandrare i brottsförebyggande rådets rapporter om våldtäkt nämns flera gånger i texten. Även andra texter presenterar statistik och forskning för att förstärka bilden av invandrare som kriminella – vi ska titta närmare på dem nedan.

5.5. ”Svenskfientligheten” och statistisk representation

I SD-kuriren nummer 78, finns en kortare nyhetsnotis med rubriken är ”Sd kräver åtgärder mot svenskfientligheten”. I texten intervjuas Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson och uttalar sig om den så kallade ”svenskfientligheten”.

”En ung kvinna i Södertälje blev nyligen först kallad ”svennehora” och sedan överfallen och brutalt misshandlad av 20-25 män med invandrabakgrund. Sverigedemokraternas partiordförande, Jimmie Åkesson, påpekar att det tyvärr inte är ett isolerat fall och han kräver nu åtgärder mot den ökade svenskfientligheten.

- Fall där det underliggande eller uttalade motivet är svenskfientlighet tycks tyvärr bli allt vanligare. Flera svenska studier och expertutlåtanden har visat att invandrare är klart överrepresenterade som förövare och svenskar som brottsoffer. /.../ säger Jimmie Åkesson.”⁷²

Detta utdrag inleder med beskrivning av ett fall och övergår sedan till statistik för att ytterligare förstärka bilden av svenskar som offer och invandrare som hotet. Texten bör också ses i ljuset av att det är partiordföranden, Åkesson, som uttalar sig – syftet är således att höja textens sanningshalt hos läsarna. Vidare används också ”studier” och ”expertutlåtanden” som element med syfte att skapa sanning i vad som sägs. Till skillnad från den text vi såg tidigare, skriven av dåvarande partiledare Anders Klarström, presenteras här statistik istället för egna beskrivningar. Termen ”svenskfientlighet” användes inte heller i början på 1990-talet och får ses som en propagandaterm med syftet att skapa rädsla för invandrare. I texten fortsätter Åkesson att uttala sig:

”- Politiker, myndigheter och media måste sluta blunda för svenskfientligheten och istället ta krafttag för att motverka problemet. Vi är övertygade om att den enda långsiktigt hållbara

⁷¹ SD-Kuriren nummer 84, 2009, s 5 (se bilaga)

⁷² SD-Kuriren nummer 78, 2008, s 8 (se bilaga)

lösningen är en återgång till assimileringpolitiken och ett återskapande av en gemensam identitet i samhället.”⁷³

Till skillnad från äldre texter används här ”assimileringpolitik” som kortfattat betyder ”process genom vilken en minoritet, t.ex. en invandrargrupp i det svenska samhället, helt överger sin egen kultur, så att ursprungliga kulturskillnader försvinner.”⁷⁴ I äldre texter användes inte termen och det skrevs mest ingående om att ”skicka hem” invandrarna, här talar man istället om att få dem att överge sin kultur för att ”bli svenska” och Åkesson nämner också en ”gemensam identitet”. Det är invandrarkulturen, precis som i äldre texter, beskrivs som något negativt medan skillnaden är att idag talar man om att de ska överge sin kultur medan i äldre texter skrev man att invandrarna borde skickas hem.

I äldre texter presenteras alla invandrare som ”barbarer” och kriminella medan idag så delas de upp i ”skötsamma” och ”kriminella”. Denna kategorisering torde ha sitt ursprung i strävan efter en lägre grad av extremism i texterna. Detta exemplifieras också i en annan text med rubriken ”Tala klarspråk om våldtäkterna”. Texten är en beskrivning av en rapport i EU där det fastslås att våldtäkt är mer vanligt i Sverige än något annat EU-land. Återigen intervjuas Jimmie Åkesson.

” - Det är bara en mycket begränsad del av invandarmännen som gör sig skyldiga till våldtäkt, men det är ingen ursäkt för att ignorera det faktum att problemet har kulturell dimension. För att kunna lösa problemet måste vi erkänna dess rötter och vi måste börja titta närmare på vilka föreställningar, värderingar och drivkrafter det är som får ön från vissa kulturer att i högre utsträckning än andra vilja våldföra sig på och förnedra kvinnor från majoritetsbefolkningen. Allt annat vore ett stort svek mot Sveriges kvinnor.”⁷⁵

Våldtäkter presenterades i äldre texter som brott som endast ”kulturberikare” begick, medan nu har diskursen förändrats och det talas om en ”kulturell dimension”. Åkesson säger också att inte alla invandrare begår dessa brott, vilket är en skillnad från de äldre texterna. Men, precis som i äldre texter är det ”kulturen” (mer specifikt; ”invandrarkulturen”) som beskrivs som det onda eftersom det är här ”drivkrafterna” finns som får män att våldta. Det talas om föreställningar, värderingar och drivkrafter som alla är element från ett mindre extremt och mer politiskt språkbruk, men som även fanns i tidigare texter, dock annorlunda uttryckt.

Texten inleds med en hänvisning till statistik, som också är mer vanligt förekommande i de nyare texterna:

”Den 27:e april presenterade ett internationellt forskarlag, finansierat av EU, en studie, som visar att våldtäkt är mer vanligt förekommande i Sverige än något annat EU-land. Sverigedemokraternas

⁷³ SD-Kuriren nummer 78, 2008, s 8

⁷⁴ Nationalencyklopedin, definition av ordet ”assimilering”, hämtad 2011-12-07 från <http://www.ne.se/assimilation/119521>

⁷⁵ SD-Kuriren, nummer 81, 2009, s 9

partiordförande, Jimmie Åkesson menar att ett första steg mot att komma tillrätta med problemet är att erkänna dess kulturella dimension.

- /.../ Vi kan inte längre blunda för att ökningen av våldtäkterna i Sverige är intimt förknippad med invandringen från Afrika och Mellanöstern.

- Statistiken från till exempel Brottsförebyggande rådets rapport 2005:17 visar att invandrare har en överrepresentation på fem gånger beträffande våldtäkt och våldtäktsförsök, att överrepresentationen varierar kraftigt mellan olika invandrargrupper och att överrepresentationen kvarstår även efter att man kompenserat för socio-ekonomiska variabler.”⁷⁶

Forskning och statistik används här för att skapa bilden av invandrare som våldtäktsmän, i synnerhet invandrare från Afrika och Mellanöstern. Ordet ”överrepresentation” används tre gånger i kort följd för att cementera det hos läsaren. Återigen ser vi exempel på hur diskursen skiljer sig från äldre texter då det sällan användes statistik och än mer sällan forskning. Termerna var knappt närvarande. I de äldre texterna användes ofta enskilda fall för att måla upp bilden av invandrare som kriminella och ofta med levande beskrivningar av grovt våld. Detta har mer och mer bytts ut mot representation som sker med hjälp av statistik och, ibland, forskning. Även termer som ”socio-ekonomiska variabler” användes inte heller i äldre texter.

5.6. Invandrare som ”bovar”, svenskar som ”hjältar”

Den tidigare nämnda ”svenskfientligheten” är ett av flera exempel på hur diskursen i SD-Kuriren konstruerar en bild av invandrarna som hotet mot svenskarna i syfte att skrämja upp läsaren. Ett annat exempel ges i specialtidningen SD-Kuriren Stockholm som gavs ut i Januari 2009. ”Våldets Mekka – Det mångkulturella Södertälje allt otryggare” är rubriken och texten inleder med att beskriva hur sex svenska hockeykillar kom till undsättning då en flicka misshandlades av invandrare. Sedan följer en kort beskrivning av sju händelser där det förekommit våld eller andra problem i Södertälje. Vi ska först titta på beskrivningen av de svenska hockeykillarna som hjältar.

”Den 11 september 2008. Tidningen LT och Aftonbladet skriver båda idag om sex svenska hockeykillar som för fyra dagar sedan på väg till bilen upptäckte en rå misshandel av en ung flicka. Med risk för sina egna liv räddade de troligtvis livet på flickan.”⁷⁷

Det hela presenteras som en klassisk saga: en ung flicka i nöd blir räddad av sex hjältar. Misshandeln beskrivs som rå och även om det i utdraget inte presenteras att det var invandrare som utförde misshandeln finns det skrivet i längre ned i texten. Hockeykillarna beskrivs som att de riskerade sina liv och utmålas därmed som hjältarna i historien. Detta får också ses som ett led i diskursen att binda samman positiva element som till exempel ”hjälte” med nodalpunkten svensk.

⁷⁶ SD-Kuriren, nummer 81, 2009, s 9 (se bilaga)

⁷⁷ SD-Kurirens specialnummer om Stockholm, 2009, s 16 (se bilaga)

”Det var denna syn som sex svenska hockeykillar möttes av när de kom till platsen. Med risk för sina liv försökte de gå emellan och de attackerades då av ett 15-tal personer, vissa med knogjärn. En av killarna berättar för LT:

- Ingen av oss är under 185 centimeter och hälften av oss väger hundra pannor, men vi hade var och en minst fyra personer på oss samtidigt.”⁷⁸

Utdraget presenterar de svenska killarna som ”stora” (över 185 centimeter och ”hundra pannor”) men att detta ändå inte räcker eftersom de fyra personer på sig samtidigt. Syftet är således att binda samman ”feghet” med ”invandrare” och även en konkretisering av det svenska underläget; att svenskarna inte är majoritet i sitt eget land och att svenskarna hotas av en överväldigande ”fiende”. Återigen används, till skillnad från äldre texter, konkreta källor (LT och Aftonbladet). Efter presentationen av händelsen följer en kort sammanfattning av olika kriminella dåd i Södertälje, närmare bestämt sju stycken. Intressant i sammanhanget är att det endast förekommer ordet ”invandrare” i en av sammanfattningarna. Det gäller den manifesta redogörelsen, den latent visad dock att SD-Kuriren skapar bilden av att det är invandrare som begått alla de brottsliga handlingar som beskrivs i de olika styckena. Bland annat används termen ”gäng” vid ett flertal gånger, samtliga gånger som texterna i SD-Kuriren nämner ”gäng” är det invandrare och inte svenskar som menas. Samtidigt skriver författaren följande:

”De flesta journalister och politiker försöker tona ned eller till och med dölja att det är invandrare som begått merparten av de brott i den brottsvåg som på några årtionden förvandlat idyller som Södertälje till otrygga platser.”⁷⁹

Återigen beskylls medierna och myndigheterna och politikerna för att ljuga för svenskarna. Det nämns dock inte någon källa denna gång till var författaren hämtat sin information – något som är ovanligare i nyare texter i SD-Kuriren. Det är också här, efter beskrivningen av de sju olika våldsdåden som författaren ”visar” att det är invandrare som ligger bakom brotten. Dock återfinns ett till exempel i fråga om ”öppenhet” och ”mjukhet” som inte finns i äldre texter.

”Kanske är det obehagligt för skötsamma invandrare att höra om hur egna landsmän och andra invandrargrupper begår dessa brott. Men Sverigedemokraterna är övertygade om att invandrare både föredrar och kan hantera att höra sanningen, samt att de blir lika oroade som svenskar av att samhället förråas.”⁸⁰

Denna ”mjukare” inställning till invandrare som kriminella är något som återkommer, bland annat i i text som publicerades i april, 2010 med rubriken ”Landskronafallet blyxtbelyser SD:s tre

⁷⁸ Ibid

⁷⁹ Ibid

⁸⁰ Ibid

profilområden”. Författaren Tommy Hansson inleder med en nyhetspresentation och övergår sedan till att diskutera hur detta fall presenterar de områden Sverigedemokraterna ser som centrala.

”Ett äldre svenskt par ska parkera sin bil i en handikappruta. En bil som framförs av en ung man med invandrarbakgrund står i vägen och bilen med paret i tutar. En dispyt uppstår varvid den unge mannen tappar humöret och misshandlar den äldre mannen och kvinnan. Den 78-åriga kvinnan avlider senare av de skador hon ådrar sig, under det att den 71-årige mannen klarar sig med några blesyrer.”⁸¹

Texten liknar mer en nyhetstext än tidigare texter även om sanningsmodaliteten fortfarande tenderar att vara hög. Hansson ligger inte lika ”nära” sin text som många äldre texters författare men likväl finns en hög grad av sanning då texten presenteras som en nyhet och lånar utformning från nyhetsgenren. ”Invandraren” beskrivs att ”tappar humöret” och att han därpå misshandlar svenskarna. Således skapas meningen att det räcker för en invandrare att tappa humöret för att misshandla någon.

”Alla problem och all brottslighet betingas inte av invandring, men att en betydande portion därav gör det är en av etablerade massmedia illa dold hemlighet.”⁸²

Detta utdrag är ett exempel på avståndstagning från den världsbild som presenterades i äldre texter, där en majoritet av texterna förknippade all kriminalitet med invandrare. Dock kvarstår en skepsis mot massmedierna och bilden av dessa som lögnare.

”Mediernas genomgående linje är att mörka brottslingarnas etniska bakgrund om det är fråga om invandrare, men att lyfta fram den när det gäller svenskar.”⁸³

I äldre texter hade säkerligen den ironiska termen ”kulturberikare” använts i detta stycke men nu har istället ”etnisk bakgrund” tagit plats. Ett begrepp taget från ett annat register och också ett försökt till att professionalisera texten. Här finns också ett exempel på hur den etniska kulturen tar allt större plats i texterna. Vidare är det intressant att se hur medierna presenteras negativt, trots att Sverigedemokraterna vid det här laget (april, 2010) hade ett stort stöd (7,6 procent) och var på väg in i riksdagen. Begreppet ”kultur” har som element inte förändrats påtagligt genom åren, redan i de första texterna i Sverige-Kuriren fick svensk kultur en positiv representation medan andra kulturer målades upp som negativa. Detta kvarstår även i nyare texter även om det finns en ökad grad av ”öppenhet” som inte presenterades i äldre texter.

⁸¹ SD-Kuriren nummer 86, 2010, s 2 (se bilaga)

⁸² Ibid

⁸³ Ibid

6. Avslutning

6.1. Förändring och skillnader i texterna

Vi har nu sett hur representationen av invandrare skapas av SD-kuriren och även hur den har förändrats. Den största förändringen är att texterna har gått från att vara åsikter presenterade som fakta till att vara statistiskt grundade slutsatser. Bilden av invandrare som kriminella skapas förvisso på relativt liknande sätt; genom att presentera artiklar där invandrare har begått brott mot svenskar. Dock fanns det i de äldre texterna sällan källhänvisningar och sanningsmodalitetet var ofta stort. I nyare texter presenteras artiklar med fokus på brott ofta utifrån ett statistiskt perspektiv, där undersökningar får fungera som representationsapparat och tillskriva invandrare vissa egenskaper.

Den andra stora förändringen är professionaliseringen av språket. I äldre texter användes ironiska termer som ”kulturberikare” och ”kulturförbättrare” och vardagligt språk var vanligt förekommande. Det presenterades ofta extrema åsikter och användes en extrem retorik som till exempel att ”Svensken förlorar sitt land”. I nyare texter används termer som ”assimileringspolitik” ”repatriering” medan äldre texter talade om att ”skicka hem invandrare”.

Den tredje förändringen handlar om manifest och latent betydelse. I äldre texter var ofta beskrivningen av invandrare manifest. Invandrare beskrevs som mördare i rubriker och som ett direkt hot mot svenskarna. Vi kommer till exempel ihåg rubriken från nr 16/17, 1992, ”Mellan åren 1986–1990 mördades 129 svenskar av invandrare. Ofta har det varit fråga om råa, brutala överfall”. I de nyare texterna är betydelsefixeringen mer latent och gömd bakom statistiska rapporter. Vi kan nämna nummer 81, 2009 med rubriken ”Tala klarspråk om våldtäkterna” som exempel.

Den fjärde förändringen är att biologisk rasism, som till exempel skillnader i hudfärg, var mer vanligt i äldre texter. Vi kommer ihåg rapporten som presenterades från USA, om svartas brottsstatistik. I nyare texter presenteras aldrig manifesta, rasistiska redogörelser. I äldre texter handlade det ofta om att invandrare var kriminella eftersom det låg i deras natur. Även om biologisk rasism inte var alltför vanlig i äldre texter fanns dock ett större fokus på biologiska fenomen. I äldre texter talades det mycket om ”dugliga gener” och kvinnans roll att föda barn istället för att studera eller arbeta. Således har den äldre, mer biologiska, diskursen ersatts av en nyare, mer kulturell diskurs. Även om begreppet ”kultur” ständigt har varit närvarande i samtliga texter finns idag ett annat fokus på just kulturen snarare än biologiska infallsvinklar i texterna.

Den femte förändringen är att i äldre texter var författaren sällan namngiven, i nyare texter finns nästan alltid en författare (ofta med foto) presenterad intill texten. Detta har sitt ursprung i att de äldre texterna i högre grad var extrema. Mycket av det som skrevs i äldre nummer kan uppfattas som hets mot folkgrupp. Idag, då partiet blivit ”rumsrent” finns ingen anledning för författarna att vara anonyma. Detta symboliserar också hur den främlingsfientliga retoriken har blivit mer accepterad.

Den sjätte förändringen har sin grund i att texterna i tidningen har gått från att vara skrivna av män, för män till att vara anpassade till en bredare publik. Det hårda, extrema språket och användningen synen på kvinnan endast som moder och barnaföderska, har ersatts av mer texter skrivna av kvinnor. Även om fokus på ”kärnfamiljen” fortfarande finns kvar i nyare texter är de inte mindre extrema.

6.2. Stabilitet och likheter i texterna

Texterna i SD-Kuriren är politiska och söker att skapa en representation av ”de andra” – invandrarna – som framstår som ett hot mot de svenska. Sverigedemokraterna söker att skapa en identitet åt invandrarna genom att låta dem representeras som våldtäktsmän, barbarer, vildar och kriminella och detta gäller både för äldre och nyare texter. Skillnaderna ligger i hur denna representation skapas. I äldre texter är diskursen starkt influerad av propaganda och vardagligt språkbruk och således är beskrivningarna som förekommer också mer extrema. De dåd som begåtts av invandrare beskrivs målande upp och ofta används ingående och detaljerade fixeringar kring våldet.

I nyare texter görs framställningen istället med hjälp av rapporter, statistik och forskning. Det som är gemensamt för alla texter är att framställningen och representationen av invandrare som kriminella de facto görs. Den görs på olika sätt men även idag, då Sverigedemokraterna är ett parti i riksdagen och med ett stöd på 5,2 procent så arbetar partiet och dess medlemmar för att skapa en reducerad och skrämmande bild av invandrare. Det finns stora skillnader i hur diskursen praktiserades på i äldre jämfört med nyare texter men det råder en stabilitet och en likhet mellan texterna, på en latent nivå. Till exempel finns skepsis och ilska mot myndigheter och medier kvar, även i nyare texter. Även om denna också ser annorlunda ut och tar sig andra uttryck så är den fortfarande starkt närvarande. Flera av texter i denna analys, oavsett tidsperiod, tar upp myndigheter, medier och andra partier och beskriver dem som lögnare, manipulatörer eller ansvarslösa.

Således finns underlag för argumentet att Sverigedemokraternas förändring, som nämndes i inledningen på denna uppsats, preliminärt är ytlig. Den ytliga förändringen har gått genom flera steg; bortsorteringen av ”skinnskallarna” efter Mikael Janssons tillträde, förändring i den politiska retoriken som exemplifierades i Torbjörn Kastells mejl i inledningen, falanger som ansågs vara för extrema har brutit sig loss (Nationaldemokraterna), tillsättandet av Jimmie Åkesson som partiledare, ersättandet av SD-Kurirens undertitel ”nationalistisk tidskrift” med ”Sverigedemokratisk tidsskrift” och nu senast då partiet valde att börja kalla sig socialkonservativa istället för nationalistiska. Samtliga dessa steg är strategiska och planerade val av partiet i strävan efter att växa och etablera sig som ett parti för så många som möjligt. En av orsakerna till detta, menar jag, är makt. Vi ska titta lite närmare på begreppet makt och hur det spelar en roll i detta sammanhang.

6.3. Makt

Både Norman Fairclough och Stuart Hall talar om makt, på liknande vis. Fairclough diskuterar ideologi som ”betydelse i maktens tjänst”⁸⁴ och ideologier blir då betydelsekonstruktioner som medverkar till produktion, reproduktion och transformation av dominansrelationer. Total dominans innebär hegemoni och enligt Fairclough är hegemoni aldrig komplett utan det pågår ständigt strider i samhället mellan olika praktiker och strukturer. Detsamma gäller Stuart Hall, som nämner att inom binära oppositioner så råder det alltid ett dominansförhållande där en opposition har makt över den

⁸⁴ Fairclough, s 79

andra, som till exempel vitas makt över svarta eller mäns makt över kvinnor. Hall verkar dock ty sig mer till att detta förhållande är stabilt, eller åtminstone mer stabilt än vad Fairclough menar. SD-Kuriren och dess texter är således ett medel för att bibehålla majoritetens (svenskarnas) makt över minoriteterna (invandrarna). Detta görs genom att skapa bilden av invandrare som kriminella och farliga för det svenska folket – invandrarna utgör ett direkt hot i form av sin kriminalitet. Fairclough nämner också att motstånd mot betydelsefixeringar är möjligt att göra för människor inom en viss social praktik (i detta fall, SD-Kurirens läsare) men han menar att alla inte är medvetna om betydelsefixeringarna inom sin praktik. SD-Kurirens läsare har säkerligen åsikter som påminner om Sverigedemokraternas, annars skulle de inte vara medlemmar och då inte heller få tidningen. Men det är svårare att veta ifall de tar till sig de betydelsefixeringar som skapas i diskursen. Detta sker, om man ska förstå Fairclough rätt, omedvetet.

I och med att Sverigedemokraterna har blivit större har ju också diskursen förändrats i tidningen. Interdiskursiviteten som Fairclough skriver om, är högre i de nyare texterna där begrepp i högre grad lånas från mediernas diskursordning. Interdiskursiviteten och förändringen är dels ett medel för Sverigedemokraterna att skaffa sig med sina många nya medlemmar, dels en självklar del i den förändring som partiet gjort för att bli mer ”rumsrent” men framförallt är förändringen ett tecken på den xenofobiska diskursen breda ingång i den politiska och sociala verklighet Europa är idag. Den är, precis som Fairclough menar att diskurser är, dels påverkad och påverkande. Påverkad av Sverigedemokraternas manifesta förändring till ett rumsrent parti och med allt vad det innebär (högre bevakning av andra medier, allmänhetens intresse, fler stödjare och fler kritiker), påverkad av skribenter och textförfattare som genom åren kommit och gått och påverkad av ett visst politiskt klimat. Diskursen har påverkan på hur partiet uppfattas av sina medlemmar och hur omvärlden uppfattar dem. Den påverkar också den främlingsfientliga politiken eftersom den är en stor del av den förändring som äger rum vad gäller den diskursen idag. Främlingsfientliga partier idag vet hur man når ut till folk och hur man gör det på rätt sätt. Det handlar om att skapa, med fina medel, en rädsla för det främmande och att skapa identiteter åt det främmande.

Således är inte Sverigedemokraternas ytliga förändring eller ökade inflytande en isolerad händelse utan bör ses i ett bredare perspektiv som kastar ljus över främlingsfientlighetens intåg över hela Europa. I detta perspektiv blir Sverigedemokraterna endast ett av många partier som vinner ny mark. I ljuset av den kulturella globaliseringen i Europa idag och bildandet av Europeiska Unionen får de främlingsfientliga partiernas ytliga förändring och ständiga anpassning ses som en aktör i en pågående maktkamp i en värld där gränser ständigt förändras och även försvinner.

Att skapa en bild av ”de andra” som någonting farligt för ”oss” är en väl beprövad teknik bland politiska aktörer i försök att vinna makt. Då den biologiska diskursen och dess delar i samband med politik blev ”bannlyst” efter andra världskriget har främlingsfientliga partier vänt sig till kulturbegreppet för att här finna underlag för sina åsikter. Kultur ses som någonting bra i sig självt men inte i samband med en annan kultur. Det är den nationella kulturen som ska frodas och behandlas, inte ”mångkulturen” som dessa partier bekämpar. De skyldiga till att mångkulturen ”inte fungerar” blir i dessa sammanhang invandrarna.

I Faircloughs idéer kring hegemoni och förändring blir alltså Sverigedemokraternas ytliga förändring ett steg i processen att, oberoende av men parallellt med andra främlingsfientliga partier,

skapa en hegemoni där endast den egna kulturen förekommer. I och med detta synsätt blir dessa partier en motståndsapparat mot den mångkulturalism som förekommer i världen i form av EU, kulturell globalisering och öppna gränser. Detta motstånd behöver reformeras ytligt för att öka i popularitet och är en central del i vägen mot rumsren rasism.

6.4. Vidare forskning

Inom medie- och kommunikationsvetenskapen, speciellt i Sverige, finns en brist av kritisk granskning av främlingsfientliga texter. I och med denna uppsats har jag försökt att skina lite ljus över en del av den reformering som Sverigedemokraterna går igenom. En annan givande ansats skulle vara att i högre grad använda Roland Barthes teorier kring myt och då också analysera texter om och av Jimmie Åkesson. Detta för att Åkesson är en välpolerad och välartikulerad partiledare som varit med att föra Sverigedemokraterna in i finrummet och utgör således en central del i reformeringen. Vidare skulle en semiotisk analys av till exempel bilder och foton också bidra med intressanta resultat till diskussionen. Med tanke på ovanstående diskussion kring att sätta reformeringen i ett europeiskt perspektiv skulle också en komparativ studie av olika främlingsfientliga partiers texter vara givande. Vad finns det för likheter och skillnader i hur Sverigedemokraterna, Sannfinländarna och BNP framställer sin politik?

I denna uppsats har jag använt mig av kvalitativ innehållsanalys men det skulle vara intressant att se vad för slags resultat en kvantitativ ansats skulle generera. Man kan tänka sig en studie lik den som Expo utförde, där man tittar närmare på vad som förekommer i SD-Kuriren eller på Sverigedemokraternas hemsida, vad pratar man mest och minst om? Kommer detta att förändras? Likaså skulle intervjuer med partimedlemmar och skribenter på SD-Kuriren ge goda resultat – eller varför inte kulturstudier? Att göra en kulturstudie på Sverigedemokraternas partihögkvarter och under en länge tid studera och analysera vilken slags kultur som råder på arbetsplatsen skulle förmodligen frambringe en djupare förståelse för hur politiken planeras och uttrycks. Detsamma gäller för intervjuer och studier av partiets medlemmar.

Den främlingsfientliga politiken, dess aktörer och partier samt den politiska arenan inom vilken den existerar utgör alla en oerhört viktig plattform för kritiska studier. Europa idag präglas av en rädsla för främlingar och inför andra kulturer och det är av yttersta vikt att fortsätta den kritiska forskningen kring den kommunikation som förekommer inom dessa områden och hur den kan komma att förändras.

6.5. Litteraturförteckning

Tryckta källor

Bergström, Göran & Boréus, Kristina: *Textens mening och makt – metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Studentlitteratur, Lund, 2005

Ekman, Mikael och Poohl, Daniel: *Ut ur skuggan – En kritisk granskning av Sverigedemokraterna*, Natur & Kultur, Stockholm, 2010

Fairclough, Norman: *Critical Discourse Analysis – The critical study of language*, Pearson Education, Edinburgh, 2000

Hall, Stuart (red.): *Representation - Cultural representations and signifying practices*, Sage Publications, London, 2003

Slätt, Richard (red.): *Sverigedemokraterna från insidan: berättelsen om Sveriges största parti utanför riksdagen*, Hjalmarsson & Högberg: Expo, Stockholm, 2004

Strömbäck, Jesper: *Makt, medier och samhälle – En introduktion till politisk kommunikation*, SNS Förlag, Kristianstad, 2009

Winther Jorgensen, M . Philips, L: *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur, Lund, 2000

Källor hämtade från Internet

Hellström, Anders, utdrag från boken *Vi är de goda: den offentliga debatten om Sverigedemokraterna och deras politik*, Tankekraft Förlag, 2010, hämtad 2011-11-10 från <http://muep.mah.se/handle/2043/11283>

Holmberg, Sören: *Sverigedemokrater – Vilka är dom och vad vill dom?*, SOM-undersökning från 2006, hämtad 2011-12-01 från <http://www.migrationsinfo.se/framlingsfientlighet/>

Information om Norman Fairclough, på Lancaster universitetets hemsida, hämtad 2011-11-04 från <http://ling.lancs.ac.uk/profiles/Norman-Fairclough>

Kiiskinen, Jenny, Saveljeff, Sigrid: *Att dansa i otakt med väljarna: Socialdemokraternas och Moderaternas strategiska bemötande av Sverigedemokraterna*, Linköping University Electronic Press, 2010, hämtad 2011-12-05 på <http://swepub.kb.se/bib/swepub:oai:DiVA.org:liu-65348?language=en&tab2=abs>

Nationalencyklopedin, definition av ordet ”assimilering”, hämtad 2011-12-07 från <http://www.ne.se/assimilation/119521>

SD-Kuriren, nummer 88, hämtad 2011-11-10 från http://sverigedemokraterna.se/riksdagen/wp-content/uploads/2010/12/SDK_88.pdf

Text skriven av okänd författare på www.migrationsinfo.se, hämtad 2011-11-05 från <http://www.migrationsinfo.se/framlingsfientlighet/>

van Dijk, Teun A., *New(s) racism – A discourse analytical approach* artikel hämtad 2011-11-01 från [http://www.discourses.org/OldArticles/New\(s\)%20racism%20-%20A%20discourse%20analytical%20approach.pdf](http://www.discourses.org/OldArticles/New(s)%20racism%20-%20A%20discourse%20analytical%20approach.pdf)

Materialförteckning

Samtliga texter är lästa och kopierade på Kungliga Biblioteket i Stockholm under perioden 2011-10-29 till 2011-11-23

- "Mördade av invandrare"* skriven 1992 i Sverige-Kuriren, nummer 16/17 av okänd författare, s 4.
- "Vet svenskarna vad som krävs för att de ska kunna behålla sitt land?"* skriven av okänd författare i Sverige-Kuriren nummer 7/8, 1989, s 2–4
- "Studiebesök på en flyktförläggning"* skriven av signaturen "Anja" i SD-Kuriren nummer 18, 1992, s 15
- "Amerikanskt integrationsproblem"* skriven av okänd författare i SD-Kuriren, nummer 16/17, 1992, s 5
- "Svensken är lurad"* skriven av okänd författare i Sverige-Kuriren nummer 2, 1988. s, 2
- "Anders har ordet"* skriven av dåvarande partiledare Anders Klarström, i SD-Kuriren nummer 21, 1993, s 3
- "Ingen Romeo, endast en feg usling"* är skriven av Jens Leandersson och finns publicerad i SD-Kuriren nummer 77, 2008, s 5
- "Landskronas nya ungdomar"* är skriven av Jens Leandersson och finns publicerad i SD-Kuriren nummer 82, 2009, s 9
- "Invandrare överrepresenterade i våldtäkter"* är skriven av Jens Leandersson och finns publicerad i SD-Kuriren nummer 84, 2009, s 5
- "Sd kräver åtgärder mot svenskfientligheten"* har ingen angiven författaren och finns publicerad i SD-Kuriren nummer 78, 2008, s 8
- "Tala klarspråk om våldtäkterna"* har ingen angiven författare och finns publicerad i SD-Kuriren nummer 81, 2009, s 9
- "Våldets Mekka - Det mångkulturella Södertälje allt otryggare"* är skriven av okänd och finns publicerad i SD-Kurirens specialnummer om Stockholm, 2009, s 16
- "Landskronafallet blyxtbelyser SD:s tre profilområden"* är skriven av Tommy Hansson och finns publicerad i SD-Kuriren nummer 86, 2010, s 2